

Πρεβεζάνικα Χρονικά

Αρ. 51-52 (2015)

ΠΡΕΒΕΖΑΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, 51-52 (2015)

Ο Παργινός ιατρός και Φιλικός Πέτρος Ηπίτης

Στέφανος Αγάθος

doi: [10.12681/prch.28320](https://doi.org/10.12681/prch.28320)

Copyright © 2015, Στέφανος Αγάθος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Αγάθος Σ. (2015). Ο Παργινός ιατρός και Φιλικός Πέτρος Ηπίτης. *Πρεβεζάνικα Χρονικά*, (51-52), 261–284.
<https://doi.org/10.12681/prch.28320>

Στέφανος ΑΓΑΘΟΣ

Ὁ Παργινὸς ἰατρὸς καὶ Φιλικὸς Πέτρος Ἡπίτης¹

*Οἱ ἐπιστολὲς στὸ τμῆμα τοῦ ἀρχείου
τοῦ Πέτρου Ἡπίτη*

Τὸ ἀρχεῖο τοῦ ἱατροῦ καὶ Φιλικοῦ Πέτρου Ἡπίτη φυλάσσεται στὴν Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη Ἑλλάδος καὶ ἀποτελεῖ πολύτιμο ἱστορικὸ ὑλικὸ γιὰ τὴν πολυσχιδῆ δράση τοῦ διακεκριμένου ἱατροφιλοσόφου. Τὸ ὑλικὸ τοῦ ἐν λόγῳ ἀρχείου ἐσωτερικὰ ἔχει ταξινομηθεῖ ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη Ἑλλάδος καὶ χωρίζεται σὲ τρία τμήματα. Πρῶτο συγκεκριμένα, τὸ πρῶτο τμῆμα φέρει τοὺς κωδικοὺς H1-H139 καὶ περιλαμβάνει ἔγγραφα δημοσίων ἀρχῶν, ὅπως διπλώματα, διαβατήρια, λογαριασμοὺς, πιστοποιητικά, σχέδια ἀναφορῶν, συμβόλαια κ.ἄ. Τὸ δεῦτερο τμῆμα περιλαμβάνει ἐπιστολὲς καὶ φέρει τοὺς κωδικοὺς H140-H210. Τέλος, τὸ τρίτο τμῆμα φέρει τοὺς κωδικοὺς H211-H338 καὶ περιλαμβάνει ἔγγραφα ἱστορικὰ καὶ φιλολογικά. Ἄξιζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι τὰ τεκμήρια τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου τμήματος τοῦ ἀρχείου Ἡπίτη φυλάσσονται στὸ ἴδιο ἀρχεῖο καὶ κουτί, ἐνῶ τὰ τεκμήρια τοῦ τρίτου τμήματος ἔχουν τοποθετηθεῖ σὲ διαφορετικὸ ἀρχεῖο καὶ κουτί.

¹ Τὸ παρὸν ἄρθρο παρουσιάστηκε σὲ μία πρώτη μορφή ὡς τμῆμα τῆς μεταπτυχιακῆς διπλωματικῆς ἐργασίας τοῦ γράφοντος στὸ πλαίσιο τοῦ Προγράμματος Μεταπτυχιακῶν Σπουδῶν «Μεθοδολογία Κριτικῆς καὶ Ἐκδόσεως τῶν Ἱστορικῶν Πηγῶν» (κατεύθυνση Νεότερη καὶ Σύγχρονη) τοῦ Τμήματος Ἱστορίας (ΤΙΣΤ) τοῦ Ἰονίου Πανεπιστημίου (Ι.Π.), βλ. ΑΓΑΘΟΣ 2011, χχιιι-Ι. Στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ ἤθελα νὰ ἐκφράσω τίς θερμὲς εὐχαριστίες μου – καὶ ἀπὸ τὴ θέση αὐτῆ– πρὸς τὴν κ. Ἑλένη Ἀγγελομάτη-Γσουγκαράκη, τέως διευθύντρια τοῦ ἐν λόγῳ Π.Μ.Σ. καὶ νῦν ὁμότιμη καθηγήτρια τοῦ Ι.Π., τὸν κ. Ἀγαμέμνονα Τσελίκα, διευθυντὴ τοῦ Ἱστορικοῦ καὶ Παλαιογραφικοῦ Ἀρχείου τοῦ Μ.Ι.Ε.Τ., τὴν κ. Μαρία Μπαλοῦ, ὑποψήφια διδάκτορα τοῦ ΤΙΣΤ τοῦ Ι.Π., τὸν κ. Χᾶνς Σλοῦμ, πρῶν καθηγητῆ τοῦ Τμήματος Ξένων Γλωσσῶν, Μετάφρασης καὶ Διερμηνείας τοῦ Ι.Π., τὴν κ. Καίτη Κορδοῦλη, τέως διευθύντρια τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Ἑλλάδος (Ε.Β.Ε.), τὸν Ἀπόστολο Κουρουπάκη, ὑποψήφιο διδάκτορα τοῦ Διατμηματικοῦ Προγράμματος Βυζαντινῶν Σπουδῶν τοῦ Πανεπιστημίου Κύπρου, καθὼς καὶ τὸν κ. Δημήτρη Μητουλάκη, ὑποψήφιο διδάκτορα τοῦ Τμήματος Ἱστορίας καὶ Ἀρχαιολογίας τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ἡ συνδρομὴ τους ὑπῆρξε πραγματικὰ πολύτιμη γιὰ τὴν ἐκπόνηση τῆς ἐργασίας μου.

Ἡ παρούσα μελέτη ἀσχολεῖται μὲ τὸ τμήμα τοῦ ἀρχείου Ἡπίτη πὸν ἀφορᾷ στὶς ἐπιστολές, οἱ ὁποῖες καλύπτουν χρονικὰ τὸ διάστημα 1818-1852.² Στὸ συγκεκριμένο τμήμα ὑπάρχουν τρεῖς ὑποφάκελοι. Ὁ πρῶτος φέρει ἐξωτερικὰ τὴν ἑνδειξη-τίτλο «Ἐπιστολαὶ Ἀλεξάνδρου καὶ Δημητρίου Ὑψηλάντου» (κωδικοὶ ἐγγράφων H140-H146), ὁ δεῦτερος τὴν ἑνδειξη-τίτλο «Ἐπιστολαὶ Ὑψηλάντων» (κωδικοὶ ἐγγράφων H147-H160) καὶ ὁ τρίτος τὴν ἑνδειξη-τίτλο «Σκόρπια ἐπιστολαί» (κωδικοὶ ἐγγράφων H161-H210).³ Πρόκειται δηλαδὴ γιὰ 71 πρωτότυπες ἐπιστολές, πέντε ἐκ τῶν ὁποίων ἔχουν καὶ τὰ ἀντίγραφα τους,⁴ δηλαδὴ στὸ συγκεκριμένο τμήμα τοῦ ἀρχείου περιλαμβάνονται –μαζὶ μὲ τὰ ἀντίγραφα τους– συνολικὰ 76 ἐπιστολές. Τὰ ἔγγραφα αὐτὰ ἔχουν ἀποδέκτη κυρίως τὸν Πέτρο Ἡπίτη. Ὑπάρχουν, ὅμως, καὶ κάποια πὸν ἀπευθύνονταν πρὸς ἄλλους ἀποδέκτες, οἱ ὁποῖοι μὲ κάποιοι τρόποι ἐμπλέκονταν ἢ σχετίζονταν μὲ τὸν Ἡπίτη.⁵

Μολονότι τὰ τεκμήρια αὐτὰ χαρακτηρίζονται στὸ ἀρχεῖο Ἡπίτη ὡς ἐπιστολές, κάποια δύνανται νὰ θεωρηθοῦν κείμενα διακηρύξεων,⁶ δεδομένου ὅτι ἀποτελοῦν γνωστοποιήσεις ἐνὸς σημαντικοῦ γεγονότος πρὸς τὸ κοινὸ καὶ οὐσιαστικὰ πρόκειται γιὰ προπαγανδιστικὰ φυλλάδια, τὰ ὁποῖα εἴτε διακηρύσσουν ἰδέες καὶ ἀρχές, εἴτε ἔχουν ἐνημερωτικὸ χαρακτήρα. Ἄλλες πάλι ἐπιστολές δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ἐπιστολικὰ σημειώματα⁷ λόγω τῆς πολὺ μικρῆς ἔκτασής τους καὶ τῆς ἀπουσίας κάποτε κύριων χαρακτηριστικῶν γνωρισμάτων μιᾶς ἐπιστολῆς, ὅπως ἡ ἡμερομηνία καὶ ἡ προσφώνηση. Τέλος, ἔνα ἔγγραφο δύναται νὰ χαρακτηριστεῖ ὡς κατάλογος,⁸ δεδομένου ὅτι ἀποτελεῖ κατάλογο ἀπεσταλμένων τῶν Ἐπιτρόπων τῆς Σχολῆς τῆς Χίου πρὸς τὸν Ἡπίτη.

Οἱ ἐπιστολές στὸ ἐν λόγω ἀρχεῖο ἀποτελοῦνται ἀπὸ λυτὰ φύλλα τῶν ὁποίων ἡ διάσταση ποικίλλει, ἐνῶ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν ἐγγράφων βρίσκειται σὲ ἀρκετὰ καλὴ κατάσταση. Φθορὲς –μικρῆς ὅμως ἔκτασης– παρατηροῦνται στὸ κυρίως κείμενο καὶ ὀφείλονται στὴ δίπλωση τῶν ἐγγράφων· οἱ φθορὲς αὐτές, ὡστόσο, δὲν παρακωλύουν σημαντικὰ τὴν ἀνάγνωσή τους. Ἐπίσης, ὑπάρχουν περιπτώσεις, ὅπου κομμάτι τοῦ φύλλου ἔχει σκιστεῖ μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ὑπάρχει μικρὸ χάσμα στὸ κείμενο, ὅπως συμβαίνει γιὰ παράδειγμα μὲ τὸ ἔγγραφο μὲ κωδικὸ H190. Τέλος, ὑπάρχουν καὶ

² Βλ. ΑΓΑΘΟΣ 2011, 3-136, ὅπου ἐκδίδονται καὶ σχολιάζονται ἱστορικὰ ὅλες οἱ ἐπιστολές ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο Ἡπίτη. Ἐπισημαίνεται ὅτι ἀπὸ ὁδο καὶ στὸ ἐξῆς παραπέμπουμε μὲ βάση τὸ ἢ τὰ ἔγγραφα ἀπὸ τὸ ὑπὸ μελέτη ἀρχεῖο.

³ Ἡ ἀρίθμηση τῶν κωδικῶν (H140-H210) στὸ ἀρχεῖο Ἡπίτη δηλώνεται στὸ ἐπάνω δεξιὸ περιθώριο τῆς πρώτης σελίδας (φ1').

⁴ Κωδικοὶ ἐγγράφων H140^a-H143^a, H167^a.

⁵ Κωδικοὶ ἐγγράφων H142-H146, H168, H173, H189.

⁶ Κωδικοὶ ἐγγράφων H142-H144, H173.

⁷ Κωδικοὶ ἐγγράφων H147-H149, H153, H160, H167, H192, H203, H207-H210.

⁸ Κωδικὸς ἐγγράφου H162.

ελάχιστες περιπτώσεις, κατὰ τις ὁποῖες ἡ ἀνάγνωση δυσχεραίνεται λόγω τοῦ ἐξιτήλου τῆς μελάνης, ὅπως συμβαίνει λόγου χάρη στὸ ἔγγραφο μὲ κωδικὸ H165. Ὡς ὑπόστρωμα εἶχε χρησιμοποιηθεῖ κυρίως συνηθισμένο χαρτὶ ἀλλογραφίας.

Ὅσον ἀφορᾷ στὴ γλώσσα σύνταξης τῶν συγκεκριμένων ἐγγράφων, ἔντεκα εἶναι γραμμένα στὴ γαλλικὴ γλώσσα,⁹ πέντε στὴ γερμανικὴ¹⁰ καὶ ὅλα τὰ ὑπόλοιπα εἶναι γραμμένα στὴν ἑλληνικὴ. Στὴν τελευταία περίπτωση, μάλιστα, ἕνας περιορισμένος ἀριθμὸς ἐπιστολῶν ἐμπεριέχει καὶ πολὺ μικρῆς ἔκτασης κείμενο στὰ γαλλικά.

Μολονότι ἡ ταξινόμηση τῶν ἐπιστολῶν, ὅπως παραπάνω ἀναφέραμε, ἔχει ἤδη γίνει, ὡστόσο, ἔχουμε νὰ παρατηρήσουμε ὅτι ἡ κατανομὴ τῶν συγκεκριμένων ἐγγράφων, μὲ βάση τοὺς ὑποφακέλους στοὺς ὁποίους κατένειμε τὸ ὕλικὸ ἢ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη στὶς τρεῖς προαναφερθεῖσες κατηγορίες, ἔχει γίνει μὲ κριτήριον κυρίως τοὺς ἀποστολεῖς τοὺς καὶ ὄχι μὲ γνώμονα τὴ θεματικὴ τους ἢ τὴ χρονολογία σύνταξίς τους. Μὲ βάση, λοιπόν, τὸ περιεχόμενό τους, μπορούμε νὰ διακρίνουμε τὶς ἐπιστολὲς στὶς ἀκόλουθες γενικὲς κατηγορίες: Ἐπιστολὲς ποὺ προσφέρουν στοιχεῖα γιὰ τὴ συμβολὴ τοῦ Ἡπίτη στὴ διάδοση τοῦ φιλελληνικοῦ κινήματος στὸ ἐξωτερικὸ καὶ κατ' ἐπέκταση γιὰ τὸ ὀργανωτικὸ ἔργο τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας,¹¹ ἐπιστολὲς ποὺ φανερώνουν τὴν προσφορά τοῦ στὴν πατρίδα κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Ἐπανάστασης,¹² ἐπιστολὲς ποὺ μαρτυροῦν τὴ συνδρομὴ του σὲ θέματα παιδείας,¹³ καθὼς καὶ ἐπιστολὲς προσωπικὲς ποὺ ἀφοροῦν στὶς διαπροσωπικὲς του σχέσεις μὲ τὴν οἰκογένεια τῶν Ὑψηλάντων¹⁴ καὶ ἄλλα ἐξέχοντα πρόσωπα ἐκείνης τῆς περιόδου. Μία ἄλλη μερίδα ἐπιστολῶν προσφέρει πληροφορίες γιὰ τὴν ιδιότητα τοῦ Ἡπίτη ὡς γιατροῦ,¹⁵ καθὼς συντάκτες τῶν ἐγγράφων εἶτε τὸν εὐχαριστοῦν, ποὺ συνέβαλε στὴ θεραπεία τους, εἶτε τοῦ ζητοῦν ἰατρικὲς συμβουλές.¹⁶ Νὰ σημειωθεῖ ὅτι μία ἐπιστολὴ ἐνδέχεται νὰ ἐντάσσεται σὲ περισσότερες ἀπὸ μία κατηγορίες ἀπὸ ἄποψη θεματικῆς.

Σὲ μία γενικὴ ἀξιολόγηση τοῦ ἐν λόγῳ τμήματος τοῦ ἀρχείου Ἡπίτη, ἔχουμε νὰ παρατηρήσουμε ὅτι ἀποτελεῖ μία ἀξιόπιστη πηγὴ τῆς ἱστορίας. Ἄν καὶ

⁹ Κωδικοὶ ἐγγράφων H144, H147-H149, H167, H176, H185, H192, H193, H199, H208.

¹⁰ Κωδικοὶ ἐγγράφων H171, H172, H178, H182, H201.

¹¹ Κωδικοὶ ἐγγράφων H141-H144, H146, H164, H165, H167, H173, H178.

¹² Κωδικοὶ ἐγγράφων H140, H151, H152, H163, H168-H170, H174, H175, H178, H179, H181, H210.

¹³ Κωδικοὶ ἐγγράφων H161, H163, H177, H183, H184, H186-H191, H204.

¹⁴ Κωδικοὶ ἐγγράφων H140, H141, H147-H160.

¹⁵ Κωδικοὶ ἐγγράφων H147, H149, H150, H158, H182, H192, H193, H200, H207.

¹⁶ Γιὰ τὰ ἐπιμέρους αὐτὰ θέματα βλ. ἐδῶ παρακάτω τὰ ἀντίστοιχα ὑποκεφάλαια.

[...] ἡ ἐπιστολὴ εἶναι ἓνα ἰδιότυπο ἱστορικὸ τεκμήριο, τὸ κύριο χαρακτηριστικὸ τῆς εἶναι ὁ ἄμεσος προσωπικὸς λόγος, ποὺ ἀποκαλύπτει στοιχεῖα γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὴν προσωπικότητα τῶν ἀποστολέων καὶ τῶν ἀποδεκτῶν, τὰ ὁποῖα ἀγνοοῦν ἢ παρασιωποῦν οἱ ἄλλες πηγές. Παράλληλα, ἡ ἀλληλογραφία μᾶς δίνει τὸ πλέγμα τῶν προσωπικῶν σχέσεων τῶν ἀλληλογράφων, τὸ κοινωνικὸ καὶ ἰδεολογικὸ κλίμα τῆς ἐποχῆς τους καὶ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ἐντάσσονται ἢ συμμετέχουν σ' αὐτό.¹⁷

Ἔτσι, λοιπόν, καὶ ἡ ἀλληλογραφία τοῦ Ἡπίτη μᾶς παρέχει στοιχεῖα τόσο γιὰ τὴν ἰδιωτικὴ του ζωὴ, σὲ μία μάλιστα ἰδιαίτερα κρίσιμη ἱστορικὴ περίοδο, ὅσο καὶ γιὰ τὸν ρόλο ποὺ διαδραμάτιζε ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ στὴν κοινωνία του 19^{ου} αἰώνα. Ἄς μὴν ξεχνᾶμε ὅτι ἡ προσωπικὴ ἀλληλογραφία ἀποτελεῖ μία πρωτογενῆ πηγὴ τῆς Ἱστορίας.¹⁸

Συνεπῶς, τὰ γράμματα στὸ ὑπὸ μελέτη ἀρχεῖο ἀφενὸς φωτίζουν τὴν πολὺπλευρὴ δραστηριότητα τοῦ Ἡπίτη καὶ ἀφετέρου ἀποτελοῦν πολύτιμη μαρτυρία γιὰ τὴ δράση ἄλλων σημαντικῶν προσώπων ἐκείνης τῆς ἐποχῆς. Στις ἐξέχουσες μορφές ποὺ ἀπευθύνονται στὸν Ἡπίτη μέσω τῶν ἐπιστολῶν τους συγκαταλέγονται καὶ οἱ: Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, Δημήτριος Ὑψηλάντης, Νικόλαος Ὑψηλάντης, Ἐλισάβετ Ὑψηλάντη, Γρηγόριος Ὑψηλάντης, Ἰωάννης Μακρῆς, Γεώργιος Τυπάλδος, Κωνσταντῖνος Ἀσώπιος, Ἀλέξανδρος Κοντόσταυλος, Γεώργιος Καντακουζηνός, Ρισελιέ, Ἄνταμ Φρίντελ, Ἐλίζα Καντακουζινοῦ, Σίμων Σίνας, Κωνσταντῖνος Κούμας, Ἀνδρέας Μιαούλης κ.ἄ. Εἶναι προφανές ὅτι ἡ ἐπιστολογραφία τόσο σπουδαίων ἀνθρώπων μπορεῖ νὰ συνεισφέρει σημαντικὰ νέα στοιχεῖα γιὰ τὸν δημόσιο βίον τοῦ τόπου, καθὼς μέσω αὐτῆς ἀποκαλύπτονται ἄγνωστες λεπτομέρειες ἱστορικῶν γεγονότων. Ὅλα αὐτὰ προσλαμβάνουν ξεχωριστὴ σημασία ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ δημιουργοὶ τῶν ἐγγράφων εἶναι κατὰ κανόνα σύγχρονοι καὶ συχνὰ αὐτόπτες καὶ αὐτήκοοι μάρτυρες τῶν γεγονότων ποὺ περιγράφουν.

Ἀσφαλῶς, πολὺ πιὸ ὀλοκληρωμένη εἰκόνα γιὰ τὴν προσωπικότητα καὶ τὴ δράση τοῦ Πέτρου Ἡπίτη θὰ μᾶς προσέφερε ἡ μελέτη ἢ καὶ ἡ ἐκδοσιμὴ συνόλου τοῦ ἀρχείου του, κάτι ποὺ μέχρι σήμερα δὲν ἔχει γίνῃ ἐμπεριστατωμένα καὶ μεθοδικά. Ἐξάλλου, τὸ συγκεκριμένο ἀρχεῖο εἶναι ἀρκετὰ εὐρὸν καὶ πλούσιο, ὥστε ἀποτελεῖ πηγὴ ὄχι μόνο γιὰ τὴν ἐξιστόρηση τῆς δραστηριότητος τοῦ Ἡπίτη σὲ προσωπικὸ καὶ ἐθνικὸ ἐπίπεδο, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴ διερεύνηση τῶν ἱστορικῶν συμβάντων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

¹⁷ Βλ. ΛΑΠΠΑΣ & ΣΤΑΜΟΥΛΗ 1989, 1ε'.

¹⁸ Γιὰ περισσότερα, ἀναφορικὰ μὲ τις ἱστορικὲς πηγές καὶ τὸν ρόλο τους κατὰ τὴν περίοδο τῆς Ἐπανάστασης, βλ. ΑΓΓΕΛΟΜΑΤΗ-ΓΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗ 2003, 371-387.

ἃ ὕ H , ἴ ³¹ ἃ ἦ ἦ μ ἦ
 ἦ Ὁ , ὀ H ἦ Ἐ ³² ὕ ὕ
 ὀμ ὕ ἐμ , μὲ ἦ ὀ ὀ μ ὕ
 1822 ἃ ἔ , ὀ ³³ Ἀ ὀ ἦ Ὁ μ ἦ -
 , ἦ ὀ ὀ ἃ ἦ Ἐ , ἐ ὦ ἦ -
 μ , ὕ ἔ , ἦ ἔ ἰ ἦ μ -
³⁴ ὕ ἔ , ὠ ἃ ὕ ἦ ἦ μ ἔ
 ἦ ἰ ὠ ὀ ὀ ἰ μ -
 ὕ A ὕ ὕ . Ὁ ἴ μ ἃ ὕ ἃ ἦ
 ἃ ἦ ἃ μ ἴ ἐ ἐ ὕ ἐ μ μὲ ἃ
 ὀ ἐ ἦ ἦ μ ἃ ἦ ἐ ἦ Ἐ
 ἰ ἃ ἴ μ ἐ ἐ ἦ ἐ ἦ , ὦ ἃ μ ἦ
 μ ὕ ὕ ὕ μ ὕ . μ , ὀ ἰ ἐ
 ἃ ἃ ἐ ἦ ³⁵ ὀ ἐ
 ἰ ἦ ἰ ἴ ἦ *Μεσσηνιακῆς Συγκλήτου* ἦ μ , ἃ μ
 μ ἃ ἦ ἔ ἦ Ἐ ἦ ἰ μ μ ἃ ἦ
 ἦ ἃ ἦ ἔ μ μ ἰ ἦ ἃ ἦ ὀ ἐ ἦ
 ὀ ὕ ³⁶
 ἃ ἦ ἃ ὕ μ ὕ ὕ ἰ
 Ἐ μ , ὀ H ἃ ἐ ἦ Ὁ , ὀ ἰ ἃ ἃ
 μ ἦ *Φιλανθρωπικῆς Γραικικῆς Ἐταιρείας*, μ ἃ Ἐ
 ὕ ὀ ἴ ἦ ὦ ἦ ἃ ἴ -
 μ ἃ ὕ , ὕ ἔ ἦ ³⁷
 ὀ 1830 ἃ ἐ ἴ μ ἐ ἦ ἰ ἦ Ἀ ἰ ἃ
 ἴ Ἀ . ἃ ἃ μ ἦ Ἀ ἦ ἰ
 ἃ ἃ ἦ ἰ ἦ ὀ μ ὕ ἦ , ἃ ἃ ἰ ὕ
 μ ὕ ἔ ὀ μ ³⁸ Ἀ μ ὕ ἃ ἴ
 ὀ ὕ ἃ ἃ ἦ Ἀ ἴ ἰ ὀ Ἀ ἰ ὀ A .

31 . 1992, 212 1987, 364 1860, , 393.
 32 . 1973, 13.
 33 . 1973, 50.
 34 . 1860, , 42.
 35 A ἃ ἃ ἦ μ ἦ ὕ Ἐ ἦ ὕ μ
 ὀ ἐ , ὠ ἰ ἦ ἦ , . ἐ ὦ ὀ ἃ
 ὕ
 36 . 1986, 84.
 37 . 1973, 34 1986, 311.
 38 . 1973, 34 1986, 311.

ὀ μ , ἰ μέ ὀ ὀ ἰ ὀ
 ἔ , ὀ ὀ ἔ ἄ ὀ ἠ ἄ ὃ ὞ ὀ
 ἔ , ὄ ἰ ἄ ὀ ἠ ἄ ἠ ὃ ἠ
 Ἄ , Ἄ μ ὀ μ ὀ μ , ὃ ὀ
 ἦ ὀ Ἰ ἰ μ ὃ ἦ ἰ ὀ Ἡ , ἄ
 ἄ ὀ ἦ μ ἄ ἠ μ ὀ μ ἄ ἦ
 ἠ μ ἰ 5 Ἰ ὃ 1837 ἰ ἦ ὀ μ μ
 μ ὀ ἄ ἰ ἄ ὀ ὀ Ἡ (ὀ ἦ μ ἦ μ
 μ ἰ ὀ) Ἡ ἄ ἠ Ἄ ἦ ἄ
 ἄ μ ὀ μ ὀ μ .⁴⁶ ἰ 23 Ἰ ὃ 1837 ἠ ἔ μ
 Ἀθηνᾶ ἄ μ ὀ ὀ ὀ ἦ μ ⁴⁷ ἄ μ :

[...] Δὲν ἀκούομεν προσέτι μεταξὺ τῶν Ἀκαδημαϊκῶν μας τὰ ὀνόματα τοῦ Δομνάνδου, τοῦ Κλωνάρη, τοῦ Πολυζωίδου, τοῦ Μανούση, τοῦ Ἡπίτου [...]. Ἄλλ' οὗτοι ὄλοι, ἂν καὶ οἱ καλύτεροὶ σχεδὸν πάντων, οὔτε θεράποντες, οὔτε κόλακες, οὔτε ἀπλῶς φίλοι ὑπῆρξαν τῆς Ἀρχικαγελαρίας [...].⁴⁸

ὀ ὃ 1837 ὀ Ἡ ἄ ἦ ἄ μ ἦ ὀ , ἄ ἄ -
 μ ἠ ἔ μ ὀ μ ὀ .⁴⁹ μ , ἔ -
 μ ὀ μ ἄ ἔ ἠ ἄ ὀ ἠ ἰ
 ἄ ὀ ὀ ὀ ἠ ἠ ὀ μ ὃ ἦ
 ἔ .⁵⁰ ἠ ἔ μ ὀ ἠ ἄ ὀ μ ἔ Ἡ πα-
 ὀ ὀ 1837. ὀ ἄ ἄ ἔ ἠ μ ὀ
 ἔ ἔ ἔ μ ὀ ὀ ὃ ὃ ἦ ἦ ἰ
 μ ἔ ἔ ἔ ὃ , ὀ ἄ ἄ ἰ μ ἔ
 ἄ ἔ ὃ .⁵¹
 Ἐ ὃ ὀ , ἔ μ ἄ ὃ ὞ ἄ ὀ
 ἦ,⁵² ἔ μ ἠ ὀ μ .⁵³ ἠ ἔ ὀ
 ἄ ἦ ἄ ἦ, ἔ μ ἔ ἠ ἔ ὀ

⁴⁶ . 1986, 312.
⁴⁷ . 1986, 312.
⁴⁸ . ἄ μ ἄ ὃ ἔ ὀ 1937, 1814.
⁴⁹ Ἀ ἄ ἄ ἔ μ ὀ ἰ ἠ ἄ μ ἄ ὀ ὀ
 ἰ ἠ ὀ ὀ 19 ἰ , . 2009. ἄ ἠ ἄ ἠ ἔ ἠ
⁵⁰ . 1973, 43-44 1986, 312-313.
⁵¹ . 2007, 41.
⁵² . 1986, 312.
⁵³ . 2004, 145-146 1973, 43 1986, 312.

, μ ù ò μ ò à ò .⁵⁴
 Ό ἰ , , à á ὄ ἰ à ò ἦ ῥ ,
 «έ ἦ ò , έ ἦ έ ἦ à μ ἦ Έ -
 μ έ έ μ ò à μ μ [...].⁵⁵
 à ᾶ μ ἦ ù ἰ ó Η ò 1837 ἦ à
 μ ἰ μ è ò ò ῥ μ ῥ μ ῥ ἦ , ù
 ò ò ῥ ὠ μ ῥ Ἰ ἰ ἦ
 .⁵⁶ Ω , έ μ ò μ μ è ò
 μ à ò ò μ ῥ ἦ ἰ à ò μ ῥ Ἰ ⁵⁷
 ὠ ἦ à ῥ ῥ μ è ἦ μ ὦ
 à à à μ è ò ù ἰ ἰ à ' ù ò ἰ à μ ἰ
 ἰ à ὦ ó ἦ à μ ἦ ῥ ῥ , ἰ
 .⁵⁸ à ἦ ἰ ἦ
 (1837-1838) ó Η μ ἦ Α ἦ
 Έ ὦ Α ὦ .⁵⁹
 Ω ἰ à ó Η à ἦ ἰ ἰ
 à à ἦ ἔ έ ò μ è Αἰ νόσοι τῶν ἀνθρώπων καὶ ἡ ἰ
 θεραπεία αὐτῶν, ò ó ἰ à έ , έ ὦ ἦ -ώ
 ῥ ῥ - ὄ à ᾶ ἦ έ -
 μ μ ἦ μ à ò ò Ό
 ἰ 3 μ 1843.⁶⁰
 ò 1848 «έ ἰ Ἰ » à ἦ à ἦ à
 μ ἰ ἦ à à ἦ μ , ἦ ó -
 à à έ , έ ὦ έ ἰ ἰ ἰ
 ἰ μ ἦ .⁶¹ Ό Η ἦ Α ἰ 29 Ἰ
 1861 ῥ à ò « , ὄ à ó
 , ò à ῥ .⁶²
 ῥ ἦ μ ἦ Α μ ῥ ò ò
 ῥ à ἦ ἰ ῥ ἰ μ ò 15 ἦ ó ῥ Η ῥ ò ò
 μ ò ἦ Α .⁶³

54 . 2004, 146.
 55 . 1973, 44.
 56 . 1973, 44 1986, 312.
 57 . 1986, 313.
 58 . 1986, 313 2007, 41.
 59 . ., 3, 17.
 60 . 1986, 313.
 61 . 1972, 45.
 62 . 1973, 46-47.
 63 . 2014, 13.

Η συμβολή του Πέτρου Ἡπίτη στη διάδοση του φιλελληνικοῦ κινήματος στο ἔξωτερικό

ἐ ἡ ἔ ἡ Ἐ ἰ Ἡ μ ,
 ἔ ἄ ὀ ἄ ὦ μ μ ὦ Ἔ ἡ ἡ ἐ μ ἰ ἡ
 ἡ ὐ ἡ ἡ μ ὦ ὀ ὀ « » Α
 ἰ ὦ ὀ ἰ ἐ ἐ , με ἄμ ἄ ὐ ἡ
 ἡ, ἡ ἡ ἰ ὐ ἡ μ ἰ ἄ ἄ ἰ ἄ ἐ
 ὦ .⁶⁴ Ἔ , ἡ ὐ , ἄ ἄ ἰ
 ἡ Αμ ἡ ἔ μ μ ἡ ὐ ἔμ ὀ ἡ
 μ ἰ ὦ Φιλελληνισμός.⁶⁵
 Ὅ Ἡ , « ἰ ἐ »,⁶⁶ -
 ἄ ἡ ἄ ἡ ὐ , ὦ ἱ ἔ ὀ
 ἐ ὀ ἄ ὀ ἡ ἐ ἡ ὦ ὦ ἡ ἡ ὐ ,⁶⁷ ἱ ὀ -
 ἄ ἄ μ ὐ ἐ ὐ ἄ μ ὐ (,
 Ὅ ,)⁶⁸ ἰ ἱ μ ἐ μὸ ἄ
 ἡ ἡ ἡ μ ἡ Ἔ .⁶⁹ ὀ ἱ
 ὄ ὀ , ἰ ἄ ὀ Α ὕ ὄ ἄ ὐ
 ἐμ ἡ ἄ ἡ ἡ Ἔ , ἡ ὦ ἐ
 με μ ἡ ἐ μ ἡ ὀ μ ὐ ὦ
 ὀ ἰ ὀ Ἡ . Α , ἰ ὀ Α ὕ , ὄ ἄ
 ἡ ἄ , ὀ Ἡ ὦ ἔ ἄ ὀ ὐ μμ ἰ
 μ ἰ μ ἄ ἔ ἡ Ἔ .⁷⁰
 ὀ μ , ἡ Α 1821 ὀ μ ὕ
 ὦ ἐ ὐ ἄ ὐ ἰ ἄ , Α ὕ ,
 ἄ ὀ Ἡ ἡ ἄ ἄ μ ἱ ὀ ἱ
 ἡ μ ἰ ἡ ἄ ἐ μ ἡ ἄ ἡ ἄ -
 ἰ ἄ « ὐ ὦ ὄ με ἡ με ἔ ἡμ ὐ ἄ
 ὦ ὐ Ἔ ».⁷¹ Ὡ , μ , ὀ -

⁶⁴ . 2003, 269 2006, 341.
⁶⁵ Η ἄ ὀ μ ὐ μ ὐ ἱ ἐ μ , ἡ Ἔ ἰ ὀ
 ἐ ἄ μὸ ἄ με ἡ μ ὐ . ἔ . ἔ -
 1975 CLAIR 1972 1992 & 1949 DROULIA
 1974 ECHINARD 1973 ERLER 1906 - 1975 1970-1971
 PENN 1936 1937-1938.
⁶⁶ . 2000, 320 2003, 270 2006, 342 1860, ,94.
⁶⁷ . 2000, 320 2003, 270.
⁶⁸ . 1980, 122.
⁶⁹ . 1967, 433.
⁷⁰ . 1957, 77-78.
⁷¹ . ἐ ἡ μ ὕ ὀ , 1 Α 1821, . ἐ
 141 . 1967, 433 1860, , 295-296.

έ μ ο 'H έ μ υ ά α η ά
 υ έ α υ ά ι ι ο ι ά ω ά ε α .⁷²
 , μ έ ο « μ » ο 'H έ ά ο ο μ
 'Y μ έ ά μ έ . ι ω ,⁷³ υ υ ά
 ά έ έ - , ά υ -
 μ υ ι ι υ 'E όμ ι ά ι
 υ η μ ο A .⁷⁴ 'H ⁷⁵ ι μ η η
 έ - , μμ όμ η η , μ έ η ό ό
 μ 'Y ι η ά η ω ι ω μ ω η
 έ η 'E . H ⁷⁶ ά ο A μ η η
 ά ο ο μ 'Y ι υ ι ά ο ε υ
 'H . , έ ω ό η ά υ υ ω ι
 ι ά ο A 'Y ,⁷⁷ ό η έ υ μ
 'Y υ ι μ ⁷⁸ .
 μ , ό 'H ι ά ε A 1821 ε ά ο η 'O ο
 έ μ μ έ ά ⁷⁹ ε ι , μ μ έ ο
 ω μ - , ο ε υ 'H η :

⁷² . έ η ο , 26 1821, . έ
 164.
⁷³ μ 'Y ο , 1 A 1821, . έ
 142 μ μ 'Y ο 'E όμ ι , 1 A 1821, .
 έ 143 . 1860, , 296-297.
⁷⁴ . 1967, 433-434 1860, , 94, 296-297.
⁷⁵ . μ 'Y ο ι μ , . έ 144.
⁷⁶ . έ η μ 'Y ο A μ η , 1 A 1821, .
 έ 146 . 1979, 306-307 1939, 316-317.
⁷⁷ A η ά ο A 'Y ι ι ό ι ο , ό
 ό ι ά έ ι ό « μ έ ι ι ά έ ά -
 [...] (η) ι ώ ά ά ο ώ [...] . έ ι
 μ ο η ά , υ έ μ υ η ά υ ά . 'A ι η
 μ έ μ έ η ά ι ο υ » . . , 174-176. . η
 -ά ο A 'Y -
 1995, 9-86.
⁷⁸ . 1979, 307-308 1923, 31.
⁷⁹ . 1986, 68. ά ά έ μ μ ό ό . ι
 ο ω έ ο ι ο 'H , ώ , ό υ :)
 ο υ ω μ υ ω μ μ έ υ ο υ 'H ,) η η έ η ο
 ο A μ η η μ ι ά μ ά ο έ η υ η
 ο ο 'H ι) ό 'H η 'O , ό υ ά η ά η
 ά η η υ , ι ώ έ ά η ό ά μ έ μ ά η
 η ω έ υ ο ά υ . 'A , ι ό ι η
 ε ά ο υ έ ι υ έ υ A
 'Y . 1986, 68-69, υ μ. 112. 'E , ό A .
 ι ο η έ η υ μ 'Y ο ο A μ η (.
 έ η μ 'Y ο μ η , . έ 146) ά -

α) να εξασφαλίσει την ήθικη υποστήριξη τῶν σοφῶν τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Γαλλίας ὑπὲρ τοῦ Ἀγώνα ποὺ ἄρχισε, β) νὰ φροντίσει τὴ συγκέντρωση ὑλικῶν βοηθημάτων, γιὰ νὰ καλυφθοῦν οἱ πολεμικὲς ἀνάγκες καὶ νὰ ἐξασφαλίσει τὴν κρατικὴ βοήθεια ὅλων τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, ἀποκλειόμενης μόνο τῆς Αὐστρίας, γ) νὰ κερδίσει τὶς φιλελεύθερες ἐφημερίδες καὶ μερικὰ μέρη τῆς Γαλλικῆς Βουλῆς, δ) νὰ ἀναλάβει τὴν οἰκονομικὴ διαχείριση τῆς στρατολόγησης φιλελλήνων Ἀξιοματικῶν, ποὺ ὁ μόνις διοργανούμενος ἐπαναστατικὸς στρατὸς εἶχε ἀπόλυτη ἀνάγκη, ἰδιαίτερα στὶς εἰδικότητες τοῦ Πυροβολικοῦ καὶ τοῦ Μηχανικοῦ.⁸⁰

ὦ ὑ ὀ μὸ ὕ ι ὕ ἄ μ ῆ ἦ ,
 ὄ ὑ ἰ Ἔ ἐ μ ἐ ἴ,
 ἰ ὀ ἰ ὀ μ ἄ ἐ ἦ ὕ , ἄ ἄ μῆ
 ὄ, ἰ ὀ .⁸¹ Ἀ ὀ ἐ ἰ ὀ ἦ μ ὀ
 μὲ ὀ ἐ ἦ ἰ ἰ ,⁸² «ὀ ὀ ἰ μὲ ὀ -
 μ Von de Isar μ ἄ ὀ ἰ 2 Ἰ μ ἰ 20 μ
 1821 ἄ ἄ ἦ ὀ μ ἦ ἐ μ ῆ -
 μ *Augsburger Allgemeine Zeitung* μὲ *Παρατηρήσεις καὶ εἰδήσεις*
περὶ τῶν προσφάτων γεγονότων εἰς τὴν κυρίως Ἑλλάδα, ἄ ὀ ἰ -
 ὀ ἐ ὀ Ἀ ».⁸³ ἄ ἄ ὕ ἄ ῆ μ ἦ ἄ ἦ
 μ ἦ ἦ μ , ὄμ ἰ ἦ ἄ ὕ -
 .⁸⁴ Ἔ , ὀ μ ὕ Ἡ ἄ ὀ ἰ ῆ μ
 μ ἄ ὀ ἦ ὕ ἦ .⁸⁵ ἐ ἐ ὕ Ἡ
 ἰ ἦ ἰ ἐ ἄ μ ἐ ἰ
 μὲ ἦ ἐ ὕ ἐ ὕ Ἀ μὲ μ ,
 ἐ ἐ ἰ μ .⁸⁶ ἦ ἴ ἰ ἦ , ὕ ἄ
 ὀ ὀ ὕ Ἔ ἦ ὀ ἄ ὠ ὀ Ἀ -
 ὕ μ , ἰ ὀ ἰ ἴ μ ἄ ἴ ὕ ἄ ἴ

ἄ ὀ ὀ Ἡ ῆ ἄ ἐ ῆ , μ ὀ ἴ μμ ἐ -
 ἐ ὀ ὕ ἰ μ ἦ ὕ μ ἰ ἐ ὕ μμ ἄ ὀ
 ὀ ῆ ἐ ἐ ἦ ὕ ὀ ὀ Ἡ . . 1979,
⁸⁰ 501, ὕ μ. 1. 1984, 12 . ἐ ἦ ὀ
 , 26 1821, . ἐ 164.
⁸¹ . 1967, 434 1860, , 94.
⁸² . 1967, 434 1977, 176.
⁸³ . 1979, 119.
⁸⁴ . 1967, 434 1977, 176.
⁸⁵ . 1958, 29.
⁸⁶ . 1979, 118-119 2011, 11 1967, 436
 1977, 176.

μέ η μμ .⁸⁷ η ό Η ό η
 W.T. Krug, ό ό ι ᾱ ἄ μ ᾱ ύ έ υ
 έ υ Ἀ .⁸⁸
 Ἀ ό η μ ό Η ἄ μ ι η . ι ό ο
 ό άμ μ ἄ η ἔ η έ η Έ ι ό
 ᾱ έ μέ ἄ ό έ υ
 υ υ ύ έ υ η ι ἄ ι ω έ ι
 έ μ Έ , ώ ἄ έ ι ή ύ η ι ή η μ -
 ό Ἀ . η έ έ , ή ό ι
 Ἑλληνική Ἐπιτροπή η ι Ἑλληνικό Διευθυντήριο, η ό η ι -
 μ ό , ό ι , ό
 Ἀ ι ό , έ ω μμ ι ἄ
 υ ι ᾱ μ ἄ ό ό , ο ι μέ ό
 Η .⁸⁹
 Ό Η ἔ η η ἄ μ Ι
 υ 1821⁹⁰ ι μέ ό ,⁹¹ ό
 ύ ό Damas ι η μ μ , ί ό ι ό
 ἄ ι έ η ύ έ υ έ υ μ .⁹² -
 , ή υ Η , υ ι η ι μ η -
 ω , ο ἄ η ἄ μ ω
 ό Ι ι ό Ι υ 1821.⁹³ η η ἔμ
 ἄ ό ό ι η ἄ μ μέ ό η⁹⁴ ι ό
 . Ἀ , ί έ υ Η ο ἄ ἄ η
 έ ω ι υ υ ἄ μέ η έ η Έ
 ό η μ υ η, η υ ό

⁸⁷ . ι ό Έ , 15 υ 1821, . έ
 173.
⁸⁸ . 1980, 122 1967, 437 2006, 342 1860,
 , 94.
⁸⁹ . 1979, 451-452 1967, 441 1977, 176 -
 1986, 57.
⁹⁰ . 1986, 69.
⁹¹ Ό Ἀ . ι ἄ , ο ἄ, η υ
 έ μέ ό Η ι ι η , υ μα μ ό Ι μ
 υ η . 1979, 502, υ μ. 1. Ω , μέ ό έ ό μ μ
 υ έ ό ό Η (24 Ι 1821, . έ 167) ο ἄ η
 ι Η μ μ .
⁹² . 1967, 440 1860, , 95.
⁹³ . 1965, 267.
⁹⁴ . έ η Ἀ ό Ἀ μ η, 24 Ι 1821, .
 έ 168· έ η Ἀ ό , 25 Ι
 1821, . έ 169 . 1939, 308-315.

μ υ ό Η ά η ά .⁹⁵ Η έ υ
 Ἡ , , υ ό ι ό ι ά μ ά ό υ
 ό Ἡ ά η ι υ Α , ω ά η
 μ Ἡ υ έ μ ά ά Ἡ μ ά ό ε
 μ .⁹⁶
 ά ό ι έ Ἡ *Ελληνικῆς Επιτροπῆς* υ υ Ἡ ά
 μη ε ι ό υ Άμ , ά ά -
 υ Ἡ ό Ά ά η ά .⁹⁷ μ ,
 ι 27 Ι 1821 έ ό Άμ ό έ , Edward Everett,
 έ η μ Ἡ ό υ ι ά ό άμ ό
 η έ μ με «Ά Ἡ Άμ Ἡ μ -
 », υ ι έ ι ά ό Ἡ *Μεσσηνιακῆ Σύγκλητο* Ἡ μ ι
 25-5-1821. η έ η ό ό Everett υ ό Ἡ , ό -
 , ό ι ό Η ώ «ι ό ι ά μ ω Ἡ
 ω ». ⁹⁸ , Ἡ ι ά ό Ἡ *Ελληνικῆ*
Επιτροπή ι ό ό Άμ ό ό Albert Gallatin, ά ά
 ι ό υ ό ω έ ω - ι μ ε ω
 Η μ ω - John Quincy Adams.⁹⁹ Ἡ , ό Ο υ 1821
 Ἡ υ η μ έ έ άμ έ έ μ ι
 ά η ά η υ άμ υ μ υ,¹⁰⁰ ώ
 μ έ ό άμ ό , ό ό ι ά άμ
 η έ η ε ά με εμ έ .¹⁰¹
 Ἡ Ἡ ι η έ υ Η ό Άμ μ Ἡ
 Ο , ε με ό όμ Ἡ εμ , μ
 υ ό μ υ έ υ Ά η υ .
 , ό ι έ ό ι ι με
 ό Ἡ Guilford, ό ό ι υ ά μ
 υ έ υ έ μ ,¹⁰² ά ά ι με ό Ἡ έ μ John

⁹⁵ . 1979, 503.
⁹⁶ . έ η ό Η , 26 1821, . έ
 165.
⁹⁷ . 1986, 56-57.
⁹⁸ . 1980, 598-600 1979, 477-480 1986,
 57-58 ι μ ά . 7, 7 , 7 , 8.
⁹⁹ . 1980, 599 1986, 57.
¹⁰⁰ . 1986, 56-57. Α ά μ ι ώ ό ι
 ι ώ Ἡ Ἡ υ έ ι ά Ἡ Άμ Ἡ μ »
 ό υ Η . η υ έ ι ά έ μ έ ι
 υ μ , 1986, 67-80.
¹⁰¹ . 1979, 480.
¹⁰² . 1860, , 96.

Bowring, μ ἡ ἰ ἡ ἦ Ἑλληνικῆς
 Ἐπιτροπῆς ὦ (1823), ὀ ὀ ἰ ἰ ὀ 1819 ἡ -
 ἰ μ μὲ ὕ μ .¹⁰³ ἡ ἄ ἡ
 ἦ ἔ ἔ ἡ μὲ ὀ Α .¹⁰⁴ ἰ ἄ
 ὦ ἐμ , ὄ ὀ , ἰ ὀ ἰ μὲ μ -
 μ ἄ ἡ μὲ ὀ μ .¹⁰⁵ ,
 ὕ ἡ ἡ ἔ ἄ ἔμ ἄμ ὀ Ι , μ -
 μ ἰ μ μ ἡ Φιλικῆ Ἐταιρεία, ἔ μὲ ὀ ὀ ἰ ἰ ὀ
 Ἡ ἰ ἔ ἔ ἔ .¹⁰⁶ Ω , ἡ ἡ μ ἡ Α μ
 ἄ ἔ μ ἔ ἡ ἄ ἰ ἔ ἔ .¹⁰⁷ Ο
 Ἡ , ,

γενικὰ μὲ τὶς ἀκαταπόνητες ἐνέργειές του προκάλεσε κινήσεις συμπάθειας κατὰ τόπους καὶ ἐνεργοῦ συμμετοχῆς τῶν κατοίκων στὸν ἀπελευθερωτικὸ Ἀγώνα τῶν Ἑλλήνων εἴτε μὲ δημόσιες ὑπὲρ αὐτῶν ἐκδηλώσεις εἴτε μὲ ἐράνους καὶ ἀποστολὲς χρημάτων καὶ πολεμοφοδίων στὴν Ἑλλάδα εἴτε καὶ μὲ τὴ δημιουργία ρεύματος ἐθελοντῶν πρὸς αὐτήν.¹⁰⁸

Α ὀ ἡ ἄ ὄ ἄ ἡ ἄ ὀ ἰ
 ἦ ὕ μ μ ἄ ἡ ἔ ἰ ἡ -
 μὲ ὀ μ .¹⁰⁹ ἰ ἰ ἡ -
 ἰ ἡ ὀ ὦ μ ἡ ὕ .¹¹⁰ Α ,
 ἔ μ , ὀ ὀ ἔ ὦ ὦ ὦ
 ἄ , ὦ , ὕ ὀ ἄ ἄ μ ἰ ἡ ὕ
 ἰ ὀ ὀ ὦμ , ὕ ἔ μ ἄ ὀ ὦ ἔ ὦ Α ,
 ὄ ἡ ἡ Ἐ ἰ ἔ ἰ .¹¹¹

¹⁰³ . 2000, 320 2003, 270.
¹⁰⁴ . ἔ ἡ Α ὀ Ἡ , 25 Ι 1821, .
 ἔ 169 . 1979, 504 1939, 308-315.
¹⁰⁵ . 1967, 448 1860, , 96.
¹⁰⁶ . 1980, 121 1951, 72-75.
¹⁰⁷ . 1967, 448.
¹⁰⁸ . 1980, 123.
¹⁰⁹ . ἔ ἡ ἡ . ὀ Ἡ , 30 μ 1821, . ἔ 180
 ἔ ἡ . ὀ Ἡ , 25 Ι 1822, . ἔ 181.
¹¹⁰ . 2011, 11.
¹¹¹ . - 1984 122, 130.

ἡ ὦ Ἄ ἄ ἄ ἄ ἡ ὦ
 ἔ ὦ , μ ἄ ἐμ , ἄ ἄ ἰ ἄ ἡ ἔ ἦ
 Ἐ ὀ ἰ ἔ ἰ ἡ ἔ ὦ -
 μ ὦ ἄ ἄ μ ἐ ἄ μ ἦ Ἐ , ὦ ἡ -
 μ μ ἡ ἰ ἡ ἄ ἦ Ἡ ὦ ἦ . Ο Ι ἦ
 μ ἄ ὄ ἄ ὀ ἔ ὦ ἰ , ἄ ὦ
 ὄ , ἄ ἰ ἔ ἔ ,¹²² ἔ ὦ ὀ ὀ -
 Ἡ μ , ἰ ἄ ὀ ἰ ἔ ὦ Ἡ ἄ
 ἦ Ἡ ὀ ὄ ὀ Ἡ ἦ ἄ ἔ μ ἄ ὄ, ἄ ὦ
 ὀ Ἀ ἰ ἰ ἄ ὀ ἔ ὦ ὀ ἔ ἰ , μ
 ἦ ὀ ἰ ἄ ἦ ἰ ἄ ἡ ἦ μ ὀ
 ἔ ὀ ὦ ἔ ἄ ἔ ἔ ὦ ἰ ὀ ὀ Ἡ
 ἦ ἄ ὄ ὦ ἰ ἡ Ἀ ἄ ἔ μ ἄ ἡ
 μ ἦ ἄ ,¹²⁵ μ ὦ ὄ ὀ ὦ ἄ μ -
 μ ἦ , ὀ ὦ ἄ ἡ ἔμ -
 ἦ ἔ μ ὦ .
 Ἡ ἡ , ἄ ἄ ἔ , ἔ μ ἰ
 ἡ ἄ ἄ ἔ ὦ Ἡ μ μ ὦ ἡ ὦ ἡ
 μ ὦ ἡ ὦ ὀμ ὦ ἦ Ὀ ὦ, ἰ ὀ ἰ ἰ ἰ
 μ ἔ ὀ ἰ , ἔ ὦ ἔ ἰ ἡ -
 ἔ ὦ ἄ ὦ 1818 ὦ ἰ ἔ ὦ
¹²⁶
 ἔ ἦ ἰ ἰ ὦ Ἡ ἔ ἰ μ ἦ .
 ἰ ἔ ἦ ἦ ἦ ἦ ἄ ὀ ὦ ἄ ἡ
 ἄ μ , ὄ ἰ ἄ ἡ ἡ ὦ Ἐ ἄ ὀ ὦ ὀμ ἰ

¹²⁰ . ἔ ἡ Ἀ ὀ Ἀ μ ἦ, 24 Ἰ 1821, .
 ἔ 168· ἔ ἡ Ἀ ὀ Ἡ , 25 Ἰ
 1821, . ἔ 169 . 1939, 309-312, 314-315.
¹²¹ . ἔ ἡ ὀ Ἡ , 3 ὦ 1821, .
 ἔ 170.
¹²² . ἔ ἡ Ἰ ἦ ὀ Ἡ , 10 μ 1821, . ἔ
 174.
¹²³ . ἔ ἡ ὦ ὀ Ἡ , 7 μ 1821, .
 ἔ 175.
¹²⁴ . ἔ ἡ . ὀ Ἡ , 29 ὦ 1821, . ἔ 179.
¹²⁵ . ἔ ἡ . ὀ Ἡ , 27 Ἰ 1822, . ἔ 181.
¹²⁶ . 1976, 129.

.¹²⁷ ò μ ἔ ò ι ἔ
 ἄ , μ ἠ ò ὦ , ἔ ἄ ò ὀ ,
 μ μ ἠ ὦ Ἄ ι ἠ
 ἠ .¹²⁸ Ἄ , ò ἱ ὦ ἠ
 ἔ ò μὲ μ ò ἐμ μὸ ὦ ὦ ἠ
 , ἔ ὦ ἠ μ ι Ἐ ἠ ὦ μ
 ι ἔ μὲ ἔ ἱ ἠ .¹²⁹
 ò ἔ ἄ ἠ ἄ ἄ ἱ ἄ ò μ
 ἔ ὦ Ἰ ἠ ὀ ἔ ἱ ,¹³⁰ ἔ ὦ ἄ ò ι ἔ ὦ
 ι ἔ μ ὄ ὀ ὦ ἱ
 μ ὦ ι ὦ ἠ μῆ ὦ ἔ ὦ ὦ ἠ ὦ
 ἔ ἠ ὦ ἠ ἠ Ἄ ἠ ἐμ ὀ -
 , ὦ ὦ ἠ μ ι ἠ ἄ ἄ ἠ ὦ
 ἄ ἄ ι μ ὦ ἠ ἄ ἄ ἠ ὦ
 ἄ ἄ μ ἔ ἠ ὦ ὦ ἄ ὀ
 ἔ ἱ . Ὅ ἱ ἱ ἠ ἠ μ ἠ ἔ ὦ
 ι , μ ἄ ἔ ὦ ò μ ,
 ἄ ò ἠ ὦ «ἔ μ ὦ ὦ ὦ ὦ -
 ι ἠ μ , ι ἠ ἔ ὦ ὦ .¹³³
 ἄ ἄ ἠ μ ὦ ἠ ὦ ἠ ὦ
 . ι ἄ μ ὦ μ ἄ ἠ μ

¹²⁷ . ἔ ἠ Ἐ ἠ ò ἠ , 23 ὦ 1818, .
 ἔ 161.
¹²⁸ . ἔ ἠ Ἐ ἠ ò ἠ , 29 1818, . ἔ
 162 . 1973, 45.
¹²⁹ . 1973, 45.
¹³⁰ . ἔ ἠ Ἰ ἠ ò μ , 3 Ἄ 1823, . ἔ 183.
¹³¹ . ἔ ἠ ἠ μ ò ἠ ἠ , 7 Ἰ 1825, .
 ἔ 186· ἔ ἠ μ ò ἠ ἠ , 16 ἠ , 28
 1825, . ἔ 187· ἔ ἠ μ ò μ ὦ ἠ , 28
 Ὅ 1825, . ἔ 188· ἔ ἠ μ ò μ ὦ ἠ -
 μ , 9 Ἰ 1827, . ἔ 189· ἔ ἠ μ ò
 ἠ , 17 Ἄ 1827, . ἔ 190· ἔ ἠ μ
¹³² ò ἠ ἠ , 30 Ἰ 1827, . ἔ 191 . 1973, 48.
 . ἔ ἠ Ἐ ἠ Ἄ ò ἠ ἠ , 23 Ἰ 1837, .
 ἔ 204.
¹³³ . ἔ ἠ ἄ ὀ ἠ ἠ , . ἔ 184 . -
 1973, 48.
¹³⁴ . 1980, 123.

, ά ά ά ή ή ά , μ ό έ ή -
ή έμ ά ό ί ή .

Οί διαπροσωπικές σχέσεις του Πέτρου Ἡπίτη με τήν οἰκογένεια τῶν Ὑψηλαντῶν

Ἄ ό ί 71 ά έ έ ό ά ι Ἡ , ί 16, ό
 ή έ ά ι, ά ό ί ά ό ή ί -
 ω Ὑ ω , ό ύ μα έ ά έ μ ά ή
 μ μ ά ί . Ἄ ό ό μ ί
 ό υ ω έ ω ω Ὑ ω ό ό Ἡ ή
 ί μ , ύ ύ ,¹³⁵ ή έμ ί ά ά ό έ ι
 ί μ , ώ ή άμ έ μ ί ό μό ύ έ μ -
 ί , ά ό ή μ ω έ ω ύ ω μ ι ί ά
 ά ι ό ή έ υ Ἡ μέ ό Ἄ ί μέ ό
 μ Ὑ ή ή ή ί μ έ υ έ μ
 έμ έ μ ό μ , ά ά ί έ . ό ά -
 έ έ ί ό ή υ Ἡ ά ό ή ά μ Ἐ -
 ι έ μμ ά ι ί ά ι ά ι ά
 μ ά έ ό έ ή έ υ ά ί Ὑ -
¹³⁶
 Ἰ έ ι ά ό ί έ έ ύ
 ά ή Ἐ Ὑ ό ό Ἡ , ώ μ υμ ά -
 μ ή ί ύ ύ ή μ , ά ά ί ά -
 μ μ μ ά ή υ Ἡ . Ἡ μ -
 έ , ώ ά ύ ή Ὑ ί υ Ἡ ύ ή ή
 ό , ή Ἐ ό Ἡ ί ή ό -
 ά ή υ υ ί έ ή , ύ έ ά
 ι ή Ὁ , ά ά έ ό .

¹³⁵ . 1973, 49.
¹³⁶ . έ ή Ἄ Ὑ ό Ἡ , 11 1821, . έ -
 140· έ ή Ἄ Ὑ ό Ἡ , 1 Ἀ 1821, .
 έ 141· έ ή μ Ὑ ό Ἡ , 16 1821,
 . έ 151· έ ή μ Ὑ ό Ἡ , 19
 1821, . έ 152· έ ή μ Ὑ ό Ἡ , ά -
 έ , . έ 153· έ ή μ Ὑ ό Ἡ ,
 22 μ 1823, . έ 154 . 1973, 13-15
 1860, , 295-296.

ή μ , ό , ή , ό , ι ό , έ
 ι ό ω μ ό ό ι ά ύ .

Αρχειακές πηγές

Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδος, Αθήνα
 Η , Επιστολαί, ιέ 140- 210

Βιβλιογραφία

.., 2011, *Επιστολές προς τον ιατροφιλόσοφο και Φιλικό Πέτρο Ηπίτη*, (ά μ μ ή έ) .
 - .., 2003, *Ι έ έ υ Α* .
 Έ , Α μ μ μ , ω Ι , : .
 (Ε μ.), *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1770-2000. Ο αγώνας της Ανεξαρτησίας και η ίδρυση του ελληνικού κράτους*, . 3, Α , 371-388
 .., 1979, *Η Φιλελληνική κίνησης και αί πρώται έν Γερμανία ελληνικαί κοινότητες*, Α
 .., 2006, Η ά ό ή ά υ Ό μ
 ή ά ό ό , ό: . (Ε μ.), *Ιστορία των Ελλήνων. Νεώτερος Ελληνισμός 1833-1881*, . 10, Α , 14-37
 . & .., 1949, *Αμερικανοί φιλέλληνες έθελοντες στο Είκοσιένα*, Α
 .., 1951, μ ή ή ί ί ό η
 η Έ , *Ελληνικά* , 65-78
 .., 1975, *Σχέσεις Ελλήνων και Ελβετών φιλελλήνων κατά την ελληνικήν Έπανάστασιν του 1821*,
 .., 1980, *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού. Η Μεγάλη Ελληνική Έπανάσταση (1821-1822). Οί προϋποθέσεις και οί βάσεις της (1813-1822)*, . ,
 .., 1992, *Ιστορία του Βόρειου Ελληνισμού. Ήπειρος*, Α
 .., 1937, ό Έ ό μ . έ έ ά ό
 ή ί . μ ή Έ υ μ
 Α ω , 1837-1937, *Νέα Έστία* 22, 1791-1853
 .., 1976, *Η πνευματική κίνησης του Γένους κατά τον ΙΗ' και ΙΘ' αιώνα*, Α

- ., 2011, *Υγειονομική φροντίδα και περιθαλψη τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ 1821*, Α
- ., 1979, *Ὁ Ἀδαμάντιος Κοραΐς καὶ ἡ ἐλευθερία τῶν Ἑλλήνων*, Α
- ., 1992, *Φιλελληνικά. Μελέτες γιὰ τὸν φιλελληνισμό κατὰ τὴν ἐλληνικὴ Ἐπανάσταση τοῦ 1821*, Α
- ., 2007, *Ὁ Πόλεμος ὡς προσωπικὸ βίωμα: ὁ ἐλληνοϊταλικὸς πόλεμος 1940-1941 μέσα ἀπὸ τὰ προσωπικὰ ἡμερολόγια Ἑλλήνων στρατιωτῶν*, Α (ἂ μ ἦ)
- ., 2000, *Ὁ μὸ ἂ ὀ 1821 ὦ ὀ 1823*, : *Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους*, . : *Ἡ ἐλληνικὴ Ἐπανάσταση 1821-1832*, Α , 314-323
- ., 2003, *Ὁ μ . ἰ ὀ ὀ μ , : . (Ἐ μ.), Ἱστορία τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ 1770-2000. Ὁ ἀγῶνας τῆς Ἀνεξαρτησίας καὶ ἡ ἴδρυση τοῦ ἐλληνικοῦ κράτους*, . 3, Α , 267-286
- ., 1965, *Ρήγας – Ὑψηλάντης – Καποδίστριας. Ἐρευναι εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Αὐστρίας, Γερμανίας, Ἰταλίας, Γαλλίας καὶ Ἑλλάδος*, . 1, Α
- ., 1995, *Μνήμη Ἀλέξανδρου Ὑψηλάντη. 200 χρόνια ἀπὸ τὴ γέννησή του (1792-1992). Πρακτικὰ Ἐπιστημονικῆς Διημερίδας*,
- ., 1997, *Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία τοῦ 19^{ου} αἰῶνα, βιβλία – φυλλάδια, 1801-1818*, . 1, Α
- ., 1984, *Ἡ ἀλήθεια γιὰ τὸν Ἀλέξανδρο Ὑψηλάντη. Ὁ Δημοκράτης πρίγκιπας. Ἡ στρατηγικὴ καὶ οἱ σχέσεις του μὲ τὶς μυστικὲς ρωσικὲς φιλελεύθερες ὀργανώσεις*, Α
- ., 2003, *Ἡ ἱατρικὴ εὐρωπαϊκὴ γνώση στον ἐλλαδικὸ χῶρο 1754-1821*, Α
- ., 2003, *Ἡ ἂ ἦ . ἰ ἂ ἔ ἦ ἦ ἔ μ ἦ , : . (Ἐ μ.), Ἱστορία τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ 1770-2000. Διαφωτισμός, Ἱστορία τῆς Παιδείας, Θεσμοὶ καὶ Δίκαιο*, . 2, Α , 125-144
- ., 1967, *Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση*, . 2, Α
- ., 1923, *Ἐ ἰ ἂ ἦ ἰ ὀ ἦ, Χιακὰ Χρονικὰ* , 31-39
- ., 1957, *Μεγάλῃ Ἱστορία τῆς Ἑλλάδας, Νεώτερη Β΄, 1821-1832*, Α
- ., 1939, Α ἔ ἰ ἦ ἰ ὀ ἦ, *Ἑλληνικά* , 309-317
- . & ., 2009, *Ἡ ἔ μ ἦ -*

- 1837 ὀ ἰό ὕ Ἡ ἠ ἄ μ -
 , : *Ἱπποκρατικὴ ἰατρικὴ, χθές, σήμερα, αύριο, «Ἀσκληπιεία»*
 (2^η Ἀμφικτυονία Ἐταιρειῶν καὶ Συλλόγων Ἱστορίας τῆς Ἱατρικῆς &
 Ἡθικῆς-Δεοντολογίας), (μ)
 .., 2006, ὀ μ ὕ μ ὕ, : .
 (Ε μ.), *Ἱστορία τῶν Ἑλλήνων. Ἡ ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση*, . 9, Α ,
 338-379
 .., 1958, *Ἀνέκδοτες ἐπιστολὲς καὶ ἔγγραφα τοῦ 1821. Ἱστορικὰ δοκου-
 μέντα ἀπὸ τὰ αὐστριακὰ ἀρχεῖα*, Α
 .., 2004, *Πανεπιστήμιο καὶ φοιτητὲς στὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸν 19^ο
 αἰῶνα*, Α
 . & . (Ε μ.), 1989, *Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ὁ ἐξ
 Οἰκονόμος. Ἀλληλογραφία (1802-1817)*, . 1,
 , .., *Λεύκωμα τῆς Ἐκατονταετηρίδος τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς
 Ἐταιρείας 1837-1937*, Α
 .., 2003, ὀ ἐ ὀ 1833-1871. . ὀ ὀ ὦ
 μ μ ὦ , : . (Ε μ.), *Ἱστορία τοῦ
 Νέου Ἑλληνισμοῦ 1770-2000. Ἡ ἐθνικὴ ἐστία καὶ ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς
 Ὀθωμανικῆς Αυτοκρατορίας*, . 4, Α , 9-26
 .., 1973, *Ὁ Ἡπειρώτης ἐθναπόστολος Πέτρος Ἡπίτης*, Α
 - . (Ε μ.), 1975, *Φιλλεληνικὰ 1821-1831*, Α
 .., 1970-1971, ἐ (1821-1829) ἰ ὀ
 Α . ἰ ἄ , *Μνημοσύνη* , 425-512
 .., 1987, *Φιλικὴ Ἐταιρεία. Ἄγνωστες σελίδες*, Α
 .., 1986, ὀ ὀ ἰ ὀ ὕ ἄ ὦ
 ἄ ἠ ἦ ἦ μ ἠ Ἐ , *Ἀρχεῖα
 Ἑλληνικῆς Ἱατρικῆς* 3, 311-313
 . & ἰ., 2000, ὀ ἐ ὀ ἄ ὀ ὀ
 1833 ὦ ὀ 1862. ὕ Ὀ , : *Ἱστορία τοῦ
 Ἑλληνικοῦ Ἔθνους*, . : *Νεώτερος Ἑλληνισμὸς ἀπὸ 1833 ἕως 1881*,
 Α , 8-105
 , 2014, ὀ ὀ ὀ Ἡ ,
Ἐφημερίδα Ἡ Πάργα, . 87, 12-13
 .., 1860, *Δοκίμιον Ἱστορικὸν περὶ τῆς ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως*, .
 1-2, Α
 .., .., *Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης*, . 1, Α
 .., 1977, *Ἡ Ἐπανάσταση τοῦ '21*, . 2, Α
 .., 1986, ἰ ἐ ἐ ἦ ἦ
 ἦ μ ἰ ὀ ὀ Ἡ , *Δελτίον τῆς
 Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος* 29, 35-98

- CLAIR W.St., 1972, *That Greece might still be free. The Philhellenes in the War of Independence*, London – New York – Toronto
- DROULIA L., 1974, *Philhellénisme, ouvrages inspirés par la guerre d'indépendance Grecque, 1821-1833*, Athènes
- ECHINARD P., 1973, *Grecs et philhellènes à Marseilles de la revolution française à l'indépendance de la Grèce*, Marseille
- ERLER C., 1906, *Der Philhellenismus in Deutschland, 1821-1829*, Leipzig
- PENN V. 1936, Philhellenism in England, *Slavonic Review* 14, 363-371
- PENN V., 1937-1938, Philhellenism in England, *Slavonic Review* 16, 647-659